

Per Sigfrid Wieselgren.

26. November 1843—11. Oktober 1910.

»Jag var ej mer än fjorton år, då jag på en hylla, den jag dittills ei granskat, fann en vackert inbunden bock utan författarnamn; jag drog däraf den slutsatsen, att boken måtte äga ett särskildt värde, och jag läste den därför. Dess titel var: »Om straff och straffanstalter«; dess författare var, efter hvad jag sedan fick veta, konung Oscar I under sin tronföljaretid. Den berörde mig djupt; ur den hämtade jag min första thes, då jag fyra å senare utsågs til respondent vid ett talkonvent å vår nationssal i Uppsala, och då jag tjugafyra år ändå längre fram i tiden kallades till chef för Sveriges fångvård,

fick jag tillfälle att fullfölja de grundsatser, hvilka så lifligt en gång anslagit fjortonåringen.»

Bedre Indledning til nogle Mindeord over Sverriges afdøde Generaldirektør kunde næppe findes end dette skønne, lille Billede, han selv har tegnet af den 14-aarige Dreng, der gribes af de Tanker, som skulde blive Grundlaget for Mandens Værk.

Født i et front og højt dannet Præstehjem i Västerstad som Søn af den berømte Banebryder for Afholdssagen i Sverige, Peter Wieselgren, fik hans Liv tidlig det religiøse og ideelle Præg, som aldrig forlod ham eller hans Arbejde paa de forskellige Omraader, hvor han tjente sit Fædreland.

I Afholdsbevægelsen fulgte han værdig i sin Faders Fodspor og indtog i denne en ledende Stilling; som Rigsdagsmand, først i 2det Kammer (fra 1875) og dernæst i 1ste Kammer (fra 1887), kæmpede han utrættelig for denne Sag, men lagde forøvrigt i alle Sager, som han rørte ved, et Lod af Betydning i Vægtskaalen. I Litteraturen udgav han under Pseudonymet Horatio de paa Grund af deres fremragende psykologiske Interesse højtskattede Romaner »En man öfver bord« og senere »Genom hvirflarne« og »Under svärdet«, og endelig gjorde han i det svenske Fængselsvæsen, som hvis øverste Chef han har virket siden 1885, et Arbejde af blivende Betydning.

Naturligvis har ogsaa han været Genstand for forskellig Bedømmelse, thi han svajede ikke for Vinden. Han var nemlig først og fremmest en P e r s o n l i g h e d, og det viste sig overalt i hans Virksomhed: i Rigsdagen var han ingen Partigænger og kunde derfor overraske ved en tilsyneladende inkonsekvent Forening af konservative og helt moderne Standpunkter; i Afholdssagen var han stræng mod sig selv, men dog ingen Fanatiker i sin Dom over andre; i Litteraturen vovede han at indlægge en religiøs Tendens i sine Virkelighedsskildringer, og i Fængselsvæsenet slugte han ikke enhver ny Tanke raa, men lod den passere en Afklaringsproces i sin kultiverede Hjerne, før han tillod den at

antage Virkelighedens Form, hvad dog, som det skal ses, langtfra betød Stagnation.

Et stærkt Indtryk af, at han ikke var en blot kontormæssig Administrator, men havde megen psykologisk Sans og en varm Interesse for, at intet lodes uforsøgt for at redde, hvad reddes kunde, faar man ved at læse den af ham i 1906 udgivne »En gammal Låftidsfånges Själfbiografi« og den samme Aar udkomne Pièce »Förfelade Lif«. Han havde derfor ogsaa en ideel Opfattelse af Fængselsmandens Gerning, der førte ham til at stille store Fordringer til de Mænd, som han knyttede til denne, og han havde tillige Ævne til at benytte den praktiske Fængselsmands Erfaringer. Herom faar man en klar Forestilling, naar man gennemlæser den fortrinlige »Samling af Författningar och Föreskrifter rörande Svenska Fångvården« indtil 1903, som Fængselsstyrelsen har udsendt, hvor man bliver bekendt med alle de tekniske Enkeltheder, igennem hvilke det svenske Fængselsvæsen med besindige Skridt har arbejdet sig frem til sit nuværende høje Stade.

Af større Reformers skal nævnes, at det var under Wieselgrens Ægide, at det gamle Fællesskab fik sit Grundskud og Cellesystemet vandt sin endelige Sejr i Sverige, hvor alt Straf-arbejde indtil 3 Aar og af længere Tids Strafarbejde de første 3 Aar nu udstaaes i Enkeltecelle. Cellesystemet forekom ham at være et Skridt »fra Mørket til Lyset«, og han forblev til sin Død dets tro Talsmand, senest paa »Svenska »Fångvårds-sällskapet«s Aarsmøde i 1908.

Arbejdsvæsenet havde hans varmeste Interesse i den Grad, at dets hensigtsmæssige Ordning i Virkeligheden er kommet til at udgøre Grundlaget for hele den vanskelige Omorganisering af det svenske Fængselsvæsen, der er foregaaet i de senere Aar og endnu ikke er tilendebragt. Han fik derhos truffet Foranstaltninger til, at den Arbejdspræmie, der tilfalder Fangerne, kan komme disse tilgode paa en fornuftig Maade og ikke straks blive drukket op efter deres Løsladelse, og i Forbindelse hermed blev Forplejningen i Strafanstalterne

saaledes forbedret, at alt Indkøb af Levnedsmidler for egne Penge kunde spares.

Et stort Arbejde satte Wieselgren derhos ind paa Omordningen af Tvangsarbejdsanstalterne, af hvilke Svartsjö er blevet til en stor og mønsterværdig Landbrugskoloni.

Ogsaa havde han naturligvis forlængst set, at en virkelig fængselmæssig Behandling og navnlig en ordentlig Arbejdsorganisation krævede, at de mange, smaa Lensfængsler ombyttedes med større centrale Anstalter, og et stort Arbejde er i saa Henseende gjort, om end ikke tilendebragt.

Paa det egentlige Lovgivningsarbejde har hans Indflydelse endelig sat sig Spor i Lovene om Opdragelse af vanartede Børn, af 1902 og om betinget Domfældelse og betinget Strafeffergivelse, af 1906.

En hel Del af sine Anskuelser om Fængselsvæsenet har Wieselgren iøvrigt i mere eller mindre direkte Form nedlagt i sit grundlæggende Værk »Sveriges fängelser och fångvård från äldre tider til våra dagar« (Stockholm 1895).

En særlig Tak skyldes ham selvfølgelig fra nærværende Tidsskrift, for hvilket han i mange Aar har været en betydningsfuld Støtte.

Til hans Efterfølger er udnævnt hidtilværende Bureauchef i Fængselsstyrelsen Viktor Emanuel Almquist, født den 21. September 1860, hvem man maa ønske Kræfter og Lykke til at løfte den tunge Arv og fuldbringe alt det, der er begyndt.

S. Grundtvig.
